AD ARCHIE-PISCOPOS, EPISCOPOS ET PRESBYTEROS ECclesiarum Sarmaticarum ANDREæ FRIcij Modreuij ORATIO Tercia de poena homicidij.

Cracouiæ apud Hieronymum Victorem, Anno, M.D.XLV.

THOMÆ SOBOTIO, REGNI POLONIAE CANCELLArio, Burgrauio Cracouienſi, Tribuno Lanciciensi, & Capitaneo Rauẽſi, viro Nobili & Magnifico, Andreas Fricius .S.D:

NON poſſum adhuc, uir clariſsimæ finem facere de lege diuina in homicidas ſcribendi. Non quòd putem me magnum noſtra ſcriptione operæ prætium facere poſſe in ea Rep. ubi noſtra hæc ſtudia à nonnullis ridentur, ab alijs uituperẽtur, à paucis certè benignè accipiuntur: Sed quòd tempus ac otium noſtrum in ijs meditandis libentiſsimè conſumimus, quæ ad Remp. & religionẽ conſeruandã quoquomodo pertinere uideantur. Quo te etiam ſtudio ac uoluntate eſſe cum multorum familiarium tuorum ſermonibus cognoui. tum ipſe ex colloquijs mutuis noſtris penitus perſpexi. Sed tua tamen ſtudia longe & multum ſtudijs noſtris ad ſplendorem & utilitatem antecellunt, Etenim Quicquid nos ingeniolo ac opera conſequimur noſtra, id omne in contemplando ac ſcribendo continetur, Tu autem qui in maxima celebritate & tanquã in clariſsima luce uerſaris, ſtudia & curas tuas ad negotia & ſalutem Reip. conuertis. Cuius quidem rei efficiendæ ampliſsimam occaſienem nactus es, cum tibi nuper, Cancellarij munus traditum ac mandatũ eſt: qui pro tua doctrina, uirtute, & in omni officio ad-

 miniſtrande

ministrando sedulitate, alijs in rebus perspecta, nihil sis eorũ prætermissurus. quæ ad Reip. salutem & dignitatem pertinebunt. Etenim si quis rectè reputet, amplißima est tanquam materies cancellario subiecta, quã tractet, in qua uirtutem exerceat, ac de Rep. uniuersa mereatur. Itaq; & Reip. custos, & priuatarum cuiusq; rerũ administer, & principis sui cor non immerito existimatur. Quod tu cum olim probè scires, ita semper & in studijs literarum: quod ex tuo sermone facile apparet: et in aula regis uersatus es, ut & multis muneribus fungendis, & legationibus amplißimis obeundis, & summo Cancellarij officio exequendo dignus putarere. Atque utinã qnãplurimos haberemus in hac Rep. similibus studijs incẽsos. Profectò nõ dubitarem nõ modò hanc impiã uitæ humanæ nundinationem: sed etiam reliquam, si quæ extaret, barbariem, ex nostra Rep. breui tempore expulsum iri. Mitto igitur tibi tertiam orationẽ de pœna homicidij nostram: non quidem adhuc perfectam neq; satis expolitam. Eam ita scripsi, ut si ad Episcopos & præsbyteros Sarmaticos haberetur: ut quoniam primam orationem inscripsi Regi. Secundam ita scripsi quasi ad Senatum & ordines regni habita fuisset. Hæc tertia sit ad ordinem ecclesiasticũ. Hanc mi patrone pro tua in me beneuolentia & in literas summo studio tuo, uelim legas eo animo. quo cæteras nugas nostras legere consueuisti. Quod si quid tibi uel addendum uel mutãdum uideatur, de eo si me admonueris, rem facies summa humanitate tua dignam, mihiq; non minus gratam quàm necessariã. Sunt qui putent his inscriptionibus, me aliquem facere

quæstum

quæstum. Alij tantùm in hoc me chartas polluere aiunt, ut his principi subiectis occasionem habeam de iniurijs aduersarij mei querendi. Verùm ego non alium uellem laboris mei ampliorem quæstum quàm si lex diuina in Rẽp. Christianã reciperetur. Etenim de aduersario despe rare iã cogor, quãdo opes eius & gratia maior est, quã ut ab homine tenui, quãuis ius omne obtinenti, uinci pos sit, præsertim cum iudici causam non libeat cognoscere nostram. Quem ego quoties de hoc iudicio appellaui? quoties supplicibus uerbis oraui, non ut gratiæ aliquem mihi apud se (quod iuste negare posset) relinqueret locum: sed ut uel summo iure aduersus me uteretur? quoties professus sum me in beneficij loco positurum esse, etiam si res à me abiudicaretur. Tantùm ut ne eã aduersarius sua libidine sed iudicis sententia poßideret? Neq; deerant uiri graues & gratiosi, qui pro me supplicarent. Sed frustra omnia & infructuosè petita sunt. Quid igitur deinceps à tali iudice mihi petendum esset quàm ut ignoscat, quòd de eo aliquando bene speraui. Sed hæc fortasse nõ sunt huius tẽporis, nisi quòd hæc apud te tacere nõ potui, qui earũ rerũ conscius mihi fueris. Quod uerò munerum causa aliquibus scribere putamur, uanius est quàm ut refelli debeat. Omnino maximis me muneribus affectum putabo, si quando diem illum uidere contigerit, cùm Deo nostro cũ lege sua suus honos datus fuerit in hac Repub. Sed & hæc hactenus. ad rem redeo. Commendaui tibi olim orationes nostras, sed tũ ut uiro nobilißimo & homini gratiosißimo commendaui, ut tua

 autho

authoritate alijs essent cōmendatiores. Nunc Cancellario regni cōmendo, nō ut iam eas tantū ab obtrectatoribus, quod ad huc humanissime fecisti, defendas: sed ut legis quam tueor suadendæ, & numatiōis profligandæ onus, una cū officio Cācellarij, publicæ tibi impositū intelligas: sicut te pro tua singulari prudētia intelligere certò scio. Res magna est & periculi plenissima, tot capitū hydrā superare ac conficere. sed meministi in rebus arduis uirtutem uersari: ad eamq; non nisi labore, sudore, & summa uirium contentione perueniri. Neq; illud ignoras, id quod & mihi est compertissimū, multos esse in hac Rep. uiros principes, quibus persuasum est hanc homicidis pœnā omni iure, deberi, quā nos suademus. Qui si uirtutē illam ad ardua tendentem, si grauitatem et constantiam in dicendo & tuendo id quod sentiunt adhiberent: si odia pro ueritate sibi perspecta perferre uellēt, non equidem dubitarē quin legi diuinæ apud nos iā locus debitus esset. Sed uarijs in contrariā partē distrahuntur studijs. Quorum alij uulgo equitū cædes molientiū, placere, alij odia perditorū hominū fugere uolunt, alij alia sequūtur studia. Vtinam uerò animos eorū Deus ab hisce studijs præposteris ad uirtutē & ueritatē sibi perspectā colendā ac defendendā conuertat. Te quidē ipsum ad eam rem et honos ipse quo auctus es amplissimus, & rationes uitæ tuæ in præclaris disciplinis à puero uersatæ non leuiter cohortātur. Præclare hoc à sapiētibus dicitur. Magistratus uirū ostendit, neq; illud uel mediocriter literatis ignotur.

ratur, literis hominē ad uirtutē colendā de tuendam adiuuari. Itaq; duos habes acerrimos admonitores, qui te dies noctesq; ad uirtutē & ueritatē diuinā adhortētur. Cui quidem ueritati defendendæ immori pulchrū & beatum est, ab ea deficere, turpe & exitiosum. Sed tu non eges admonitione nostra. Hæc aūt scripsi non inflammādi tui: sed uoluntatis ac studij erga te mei testificandi causa. Deum præcor opt. max. ut & tibi hunc honorem fortunet, & tu in eo de Rep. quāoptime mereri possis, Vale viij. kal. Iul. Anno Christi .M. LXV. Breznijs.

AD ARCHI-
EPISCOPOS EPISCOPOS,

& presbyteros Ecclesiarum Sarmaticarum, ANDREAE Fricij Modreuij Oratio tertia de pœna homicidij.

ETsi vereor, Antistites & presbyteri sacrorũ, ac interpretes religionum sanctissimi, ne quem offendat hoc nostrum toties repetitum, de lege diuina in homicidas, dicendi studium: Tamen humanitas & prudentia vestra, hoc amplissimo ordine vestro digna, mirificè reficit & recreat me sperantem fore, vt hoc officium meum pietati, quam filius patrię debeo, assignetis. Hoc enim statuo pietatis officium esse summum, dare in id operam, vt Reip. Christianę lex diuina restituatur. Ea inquam, lex, cuius obseruatione salus reip. & religionis dignitas possit maximè contineri. Sic etiam iudico neq; mihi licere neq; esse integrũ, vt me ab ea causa subtraham, quam semel suscepi tuendam. Laudantur enim ab omnibus qui in re honesta non defatigentur: contrà qui oneri cedãt, vituperantur, pro inertibus ac desertoribus

habentur

habentur: Cùm quidem illud in more positũ sit, vt nemo ad eam causam libẽter animum adiungat, quam ab alio videat quasi occupatam: Tametsi per me quidẽ vnicuiq; liceret, in re tanti momenti vires exerere, ac patrię periclitanti lumen ostendere animi & consilij sui, Neq; tamen ignoro quosdã esse, qui paruitate nostra offendantur, quòd homo nec ingenio, nec eloquentia, nec dignitate excellens, argumentum hoc iustis orationibus primus in hac Rep. tractare sim ausus: qui etiã, si dijs placet, putant homini priuato hanc tractationem minimè licere. Sed q̃niam difficile est omnium voluntati satisfacere, vt vel dicẽdo offensionem vel tacendo reprehensionem omnium vitare possim: quęso liceat mihi per vos in hoc quasi campo adhuc excurrere: quẽ ego ab hinc ferè triennium nescio quo impulsu ingressus sum. Etsi em̃ nihil habeo vel solidę eruditionis vel eloquẽtię: quę res duę iure suo assererent me ab iniuria contẽptionis: Tamen religionis quadam pietate obstrictũ me esse Reip. puto, vt ei adhuc hoc officium ꝑ mea parte, cessantibus alijs, pręstem. Quid quod res ipsa, quam tracto, eiusmodi est, vt mihi beneuolentiã omnium esset cõciliatura? nam est & fauorabilis sponte sua, & de earũ numero quę in sermõibus omniũ versentur.

Quęſo igitur, vt cùm rebus magnis ſuperſe-
deam, hęc mihi cũ bona omnium gratia tra-
tractare liceat, quę protrita ſunt, & ampliſſi-
mũ dicendi campum vnicuilibet ſuppeditare
poſſunt. Et quoniam in Senatu orationi no-
ſtrę, qua omni iure humano & diuino fulti,
per Chriſti ſanguinem, perq; ſacra omnia vſi
ſumus, nullus erat locus: ad vos patres atq;
ad hoc collegium ampliſſimũ veſtrum confu
gendum eſſe duxi. Quem enim in re tanta ap
pellem alium, quem implorem, pręter vos in
hac Rep. habeo neminem. Verſata eſt olim
Aſtrea, quam eandem Iuſtitiam interpręcari
licet, inter homines in terris, quemadmodum
eſt in fabulis, pręceptaq; tradebat morum ad
vitam honeſtè degẽdam neceſſaria, ſed ſpreta
ab hominibus, terras deſeruit, ad cœlumq; a-
ſcẽdit. Itaq; putate iuſtitiã ab hominibus de-
ſertam, nunc ad vos venire, tanquã ad ꝗddam
ſuum cœlum, ad vos res cœleſtes tractantes
cõfugere, à vobis petere, ne ſe velitis eſſe de-
ſertam. Nam qd magis Iuſtitiam decet quã
hominũ vitas tueri? Quid aũt hominibus cœ
leſtibus magis conuenit quàm huius animã-
tis vitam quam tutiſſimã reddere, cuius cau-
ſa & cœlum conditum ſit, & hęc rerum cun
ctarum moles vniuerſa? Neq; vero putate pa
tres cauſam hanc rationibus muneris veſtri
aduer

aduerſari obeſſeq;, aut macula ſãguinis vos
ex hac dicẽda ſententia aſperſũ iri. Quinimò
proprium hoc ordinis veſtri eſſe putate de iu
re diuino, cuius interpretes eſtis & doctores,
veriſſimè & fortiſſimè reſpondere. Etẽ vt
vobis ſedere in tribunali cõtra homicidas nõ
liceat: licet tamẽ certè & in cõcione et in Se-
natu de ea pœna pronunciare, quę diuinitus
homicidis ſancita eſt. Chriſtus ipſe neminem
vnquã capitis condemnauit, & tamen idẽ ex
lege diuina pronũciat, eum qui gladiũ vſur-
pet, gladio perire debere. Nos vero non poſtu
lamus à vobis, vt ſedeatis iudices in homici-
das: ſed vt quę de ſupplicio illis debito, lex di
uina decreuit, ea veſtris ſuffragijs cõprobetis.
Veſtrum eſt munus, veſtrę partes, eas leges
tueri & confirmare, quę ab illo Deo ꝑfectę
ſunt, cuius vices in terris vos mortaliũ omniũ
maximè geritis. Quęſo igitur vt me attente
audiatis de re diuinitus tradita orantem: atq;
exquiſitum iudiciũ doctrinę veſtrę adhibea-
tis ad noſtrã orationẽ: cuius vos nõ auditores
tantùm, ſed iudices eſſe cupio: à vobiſq; ſen-
tentiam ferri tandẽ qua decernatis, an lex Dei
immortalis in Remp. Chriſtianam recipiẽda
ſit, an verò prorſus ex ea reijcienda? quid eñ
tertium reſtat? Nam cui per Deum immor-
talem ſtomachum non faciant frigidi illi au-
ditores

ditores, qui vel non attente audiant quę pro-
ponuntur, vel si audiant. Tamen nec appro-
bare, nec reprobare aut sciant aut velint: mul
tò verò magis isti, q̃ temeritati suę plus velint
loci esse in Rep. quã vlli rationi: neq; aliud
crepent quã tyrannicũ illud ex tragoedia.
Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.
Neq; verò cõmittam patres vt vos detineam
longa oratione. Summas argumentorũ pro-
ponam, ac quasi epilogum addam eorũ qui-
dem quę prioribus orationibus tractaui. De-
inde quantum scelus sit in hac legis diuinę
conculcatione ostendam. Postremo remediũ
indicabo, quod quasi cauterium per vos huic
morbo applicandum putem. HOC igitur
initium ac fundamentũ poenę in homicidas
capitalis cõstituendę esto, iussum & decretũ
Dei immortalis, quo ille edixit eius sanguinẽ
effundi debere, qui hominis sanguinem effu
disset: neq; accipiendum precium ab eo qui
sanguinis sit reus, sed statim eũ quoq; mori
oportere: Et Christus multorum seculorum
interuallo in eandem sententiam eum gladio
perire necesse esse, qui gladio vtatur. Si nihil
aliud nisi de iure ac lege diuina dicendum fu
it, nihil dico amplius patres, causa dicta est.
Quid enim ad persuadendum firmius debet
esse homini Christiano, quã decretũ & volũ-
tas

tas summi Dei? Quis deo resistere, quis legẽ
eius abrogare ausit? Qui Senatus, qni popu
li, qui tribuni, qui proceres, qui equites sunt
tanti, vt eorum authorttas pręferenda sit au-
thoritati diuinę? Huic decreto & rerum na-
tura subscripsit, & populi gentium omnium
exterarum. Cur igitur sola natio nostra con-
tradicit? Quod verò precium esse dignum
potest hominis vitę persoluendę? Cur pluris
res furtim ablatę ęstimandę sunt quàm ho-
minum vitę? Si equi iacturam non aliter
sarcimus quàm vita furi eripienda, cur vitã
hominis pecunia redimi patimur? Dura me-
hercule hęc est hominũ conditio in hac Rep.
vbi iumẽta pluris fiunt hõinibus, Atqui illa
condita sunt nostra causa: nec suę domi habi-
tant sed nostrę: nec fructibus vtuntur terrę
nisi ut nobis vsui esse possint. Quẽadmodũ
à Dauide de dei beneficijs pręclare scriptũ est
hisce verbis, Qui producit iumentis foenum
& herbam seruituti hominum. Volumus nẽ
seruos & mancipia multò pręstantiore con-
ditione esse domi alienę, quàm ipsos heredes
suę? nobis verò non tantùm iumenta, sed res
quamlibet leues, modò decem numis grossis
constent, chariores sunt quàm hominũ vitę.
O leges pręclaras, Furi laqueo uitã abrum-
pito: homicidę scelus suum pecunia luere fas
esto,

esto. Quis cacodęmon author legis huius & consuasor fuisse putandus est? putatis ne hūc hominū amicum fuisse? Quę pestis funestior irrumpere potuit in naturam humanā? Serpit enim nunc, grassatur impune in hominū vitas. Nullus finis, nullus modus hōicidiorū Gladiatorum & lanistarum plēa sunt omnia. sanguis humanus effūditur. gladij è corpore recens extracti in compotatiōibus animi causa ostēduntur. tyrones multi ad tales pugnas deliguntur. cruore hominum quamrecentissimo ora illorum & frontes illinuntur. hisce ritibus & ipsi mystę sacris suis initiantur, & gladij eorum certis ac destinatis cędibus deuouentur. Quid autem mirum hęc fieri in Repub. vbi mores ad tantam licentiam incubuerunt? vbi pleriq; equitum nobilitatem suam carnificina putant fieri illustriorem? Qui quot marcarum nostratium denarios numerare possint, tot plebeios: quot uerò centenarios tot sui similes interficere ausint Quā autem putamus causam esse, patres, tot scelerum, tantarum, impietatum? Quā? nisi legis diuinę contemptionem & conculcationem? Qua in re quantum sceleris insit, quantū turpitudinis, iam ostendendum mihi puto. Id enim erat de quo me secundo loco dicturum receperam. Aberratum est longissime,

me, patres, à via recta, à veritate, & à deo, ipso, posteaquam numationi in hac Rep. regnandi licentia permissa est. Qua em̄ per deū immortalem recti via insistere, potest qui à verborum dei via deflexit? Quam veritatem inuenire qui se rationibus falsi obstrinxit? Quem ducem ille, qui deum & eius verbum eiurauit, sequetur pręter diabolum? Per enim hoc scitè à theologis mihi vsurpatū videtur, cùm hominem equo cōpararunt, qui alterutri sessorem deo diaboloue sit pręsto. Quòd si ille permisisset se deo insidēdum, habiturus esset sessorem peritissimum, talem nimirum, qui ęquis passibus gubernaret vltro euntem: restitantem excitaret: coerceret exultantē: lasciuientem in gyros moderatè flecteret: ac via recta insistere faceret. Sin diabolo, eum quidem fore sessorem stolidissimū, qui immoderatè vtatur iumento suo: nihil pensi habeat planus locus sit an montosus, pręceps ne an decliuis q̄ decurrēdū sit: q quoq; versum cursim semp: compositè nunquā progrediatur: per loca inuia, abrupta, & saxis horrentia discurrat: atq; ad ferocitatem & omnē insolentiam iumentum impellat. Elegans profectò mihi hęc pictura visa est eorum hominum, qui Deo excusso, verbo eius tanquā freno cō fracto ac cōculcato, diabolo sese regēdos per-

per

miserunt. Hęc enim recta erat via, hęc ratio
á Deo constituta puniendi homicidã, vt san-
guis suus effunderetur. Sed cum deflexímus
ab illa via, qđ aliud restabat, quàm vt in auiũ
nos & errores cõijceremus? Quàm enim hoc
est auium, quàm à lege Dei discrepans, vitas
hominum pecunia ęstimare, quas filius Dei
non alio precio, quàm sanguine suo redimen-
das putauit? Deinde quàm hoc à via longe,
lateq; aberrans, cùm vitę hominũ ęqua sorte
in hanc lucem educturum, sibi inter ipsos cõ-
sanguineorum, sub vnam eandemq; Dei tu-
telam subiectorum, eodem Christi sanguine
redemptorum, eandem regni cœlestis gloriã
expectantium, horum quidem denis, illorum
autẽ centenis numorum marcis ęstimantur?
Postremo quàm illud non auium modò, qđ
tollerabilius esset, sed tanquã è saxis ac rupe
horrẽti auulsum, stridet cadendo, ferturq; ma-
gna vi, non in vllã planiciem, sed in loca visu
fœda, confragosa, & prerupta omnia, dum
ita dicitur, plebeius nobilẽ occidens occidito:
nobilis plebeium interficiens, marcas numo-
rum decem numerato. Non mihi si linguę
centum sint, oraq; centum. Ferrea vox, tan-
tam absurditatem satis improbare possem.
Non inter homines nata mihi hęc lex vide-
tur, sed in duris caucasi cautibus. Vnde tan

dem vi ventorum & tempestatum deuoluta,
ab hominibus intonsis & incultis, in peruer-
sis rupibus agere assuetis, nec ullo vnquam iu-
re, ęque confœderationis consociatis, temere
reperta est. Qui homines cùm postea casas
& ędes simul conferre, ac pagos deinde &
vrbes ędificare cœperunt, temere prius legem
repertam, temere in suam Remp. receperũt.
Inspiciant autem mihi velim propugnatores
harum legum mores nationum exterarum:
vbi ordines sunt quoq; distincti nobiliũ &
plebeiorum, & tamen vitę, cędesq; scelere fa-
ctę nõ distinguuntur. Non improbo ordinũ
distinctionem. Quis enim hoc improbet, vt
alij virtutum vel suarum, vel auitarum stem-
matis tanquam testimonijs publicis vtantur:
alij qui nulla pręstanti gloria excellant, non
item? Et certe Respub. omnes quę habent
vllum respectum virtutis, eę etiam rationem
nobilitatis habeant necesse est, vtpote quę in-
signe est quoddam virtutum. Quamobrem
etiam multa in Rebusp. beneficia habent no-
biles suę prerogatiuę. Funguntur honoribus
multis ad quos plebeij aspirare non possunt.
Quis aũt sanus ferat disparitatem illam puni-
ende necis per scelus factę? Hominum sunt
illa inuenta nobilitas ac plebeitas, ab homini-
bus sunt gradus illi constituti virtutis uel

testificandę vel excitādę causa in his homini-
bus licet ingeniosis esse, quę ipsi cōstituerūt.
At quis sanus, inquam, ferat hominem legis-
latorem in ijs ludentem, quę sunt Dei mune-
re hominum generi attributa? Solus Deus
homini dedit vitam: solus eam auferre debe-
bat. Sed si quis per scelus illam abstulit ple-
beio, cur minus punitur, quàm si nobili ab-
stulisset? Cur similem ob cędem alius capitē
alius vilissimo precio plectitur? Cur ad sce-
lus simile nobilibus animi adduntur, plebeis
adimuntur? Cur in eadem Repub. manent
nobiles cum plebeis, si non eijsdem legibus
viuere, non iisdem pœnis scelera sua volunt
vindicari? Ita viri nobiles, cum rerum ferè
omnium constituendarum, tum vitę plebeię
leuissimè, ac potius nihili ęstimandę, pote-
statem sibi sumpserunt: quasi vel soli essent
in hac Repub. vel vitam plebeis suo benefi-
cio dedissent. Hoccine est nobilitatis factū?
hoccine officium ordinis virtute fundati? Re
gum authoritate confirmati Reipub. benefi-
cijs aucti & ornati? Mitto in pręsentia com-
munem illum naturę omnis parentē Deum
ab ijs contemni, qui generis ignobilitatē con
temnant: Illud quęro iccircone Respub. or-
dinem equestrem in altiore dignitatis gradu
locauit, vt ille tanquam è curru quodam tri-
umphali

umphali inferiorem ordinem despiciat, virtu
tes eius extenuet, vitam contemnat ac pro
nihilo putet? In alijs Rebusp. hoc non est,
vtuntur enim dei lege qui pariter uitas homi-
num ad suam imaginē conditorū ęstimauit:
ac citra vllā distinctionē edixit vt sanguis hu
manus sanguine vindicetur. In nostra Rep.
est Quid ita? deflexìmus à recta via, deum
ducē abiecimus. permisimus nos insidendos
diablo. Qui nos per inuia abripit omnia. in
saxa & montes horrendos ducit, in abrupta
& confragosa pręcipites agit. Cum enim ille
mendax sit & homicida vt Christus testatur,
immisit in corda hominum mendacium im-
portunissimum, vt illi vellent mortes homi-
num scelere allatas, non capite vt Deus iusse-
rat, sed pecunia vindicare. Hanc viam homi-
cida ille, alteri suo operi nempe homicidijs in-
finitis expeditissimam sibi struxit. Ita nulla est
orbis totius pars vbi fenestra sit maior aperta
homicidijs. Quis enim fando unquam audi-
uit: homines carcere & pecunia plusquā me-
tu mortis suę ab homicidijs arceri posse? vi-
dete mores exterarum gentium. Videte (ne
procul vos allegem) vicinos nr̄os Prutenos,
non eos tantùm qui principis Alberti, sed qui
etiam regis nostri imperio subiecti sūt. videte
& eos Silesios qui nobiscum regis dicto sūt
obediens

obedientes. Qui vtcunq; indulgeant sibi (vt mos est hominũ) in alijs peccatis, à cędibus certè, mœtu mortis pręsentis sunt abstinentiores. Viget enim apud hos populos lex diuina capite plectens homicidas. Mirum verò cur nōn monemur his vicinorum ac potius domesticorum nostrorum exemplis, qui & ipsi regis imperio nobiscum obtemperant: hac certè re cultu legis diuinę, sunt multò fœliciores. Sed ferunt nostri equites pręmium operis sui. Tot enim & tantis cędibus in sese mutuo grassantur ut prouerbio sit locus apud illos quo dicitur malum consilium consultori pessimũ. dubitatis né igitur patres, inuentum esse diaboli nostram numationem & imparem illam vitę cędisq; hominum, ęstimationem? dicam enim id quod res est. atq; id eo liberius quòd mihi hęc oratio apud vos habetur viros doctissimos, ac rei chrianę peritissimus, oportere Remp. nostram aut vniuersam legem dei recipere: siquidem christiani nominis titulo vult censeri: aut excludere cunctam, voco autẽ legem dei non quã propriè Reip. mosi, sed quam generi mortalium uniuerso tulit, inter quas illam legem sanguinis sanguine uindicandi, numerandã esse prioribus orationibus ostendimus. si quę igitur Resp. omnibus alijs legibus recepti hãc

vnam

vnã excludat, eam qdem Remp. nullomodo christianã esse contendo. notum est ẽm illud Iacobinum qui fecisset omnia lege precepta, vnam aut legũ uiolasset, eum quidem eo loco habendum esse ut si totã legẽ violaret. quod si id uerum est de ijs qui humana fragilitate delinquunt, quid tandem de ijs statuemus qui importunitate, temeritate, contumacia, atq; adeò lege contraria contra deum erecta, peccent? Neq; enim hic de ijs peccatis iam disputandum est quę in fragilitatem humanam cadant: quę quidem tot & tanta sunt ut de ijs sedulò rogandus sit deus ut remittat nobis debita nostra: sed de ijs quę, lege contra deum lata, iam non pro peccatis, sed pro bonis operibus á nobis habentur. O quanta blasphemia hęc est nominis diuini: quãta cõtumelia maiestatis illius. olim pręcepit deus Adę ut ne uesceretur de certo pomi genere: cuius esus perniciem illi esset allaturus. Inuentus est calumniator ille mendax, qui menti hominis rem contrariam suggessit ut comederet neque enim eum moriturum, sed fore potius similem deo. Precepit postea idem ille deus ut sanguis humanus sanguine uindicetur. Inuenta est natio hominum, quę illo mendacij patre instigante non sanguine sed pecũia homicidium sanxit. An uerò uobis prẽs nõ hoc

peccatum illud uidetur quod Christus uocet in Spiritum sanctum: nunquam quidem remitendum nec in hac nec in futura vita? neq; enim fragilitate in hoc peccatur sed malitia destinata. queso vos patres, si qui homines excludere uellent precationem dominicam de qua sibi à deo scirent pręcepta esse data, an tales in numero populorum dei reponendi essent, utcunq; seruassent omnes partes reliquas legis? non loquor de ijs qui omisissent qualibet causa preclari: Tales enim permulti sunt, & talia peccata sunt negligentię ac fragilitati attribuēda: sed de ijs qui lege lata prorsus è sui medio exterminatam uellent precationem? Ego quidē tales in ecclesiam diaboli prorsus reiecero, age nunc cum illis ipsis precationem extrudentibus nostros solones cōparate. Suntne illis non quā simillimi? vtriq; profectò prohibent rem à Deo sancitam & mandatam, Qui se, formula precandi expressa, iussit inuocari, idem ille homicidium capite plecti iussit: idq; non solis iudęis, ne quis id calumnietur: sed vniuersę naturę humanę. Nam & ante exortum Iudaicę religionis, & in eius occasu voce cœlesti hęc lex sancita & confirmata est. Quod ego hic non difficile historia sacra comprobarem, nisi rem totā latissime prioribus oratiōibus prosecutus fuissē.

Quid

Quid igitur de ijs statuendū putamus qui turpissime abutuntur sua potestate ejcienda lege dei ex hac Rep. vtro in regno numerandi sunt dei an diaboli? quid enim restat tertium? mihi quidem meritò atq; optimo iure in regnum diaboli vnà cum exterminatoribus illis precationis, conjciendi uidentur. neq; uerò temere hoc dictum existimari uelim. Ipsum mihi verbum dei potestatem dat & sentiendi ita ut dixi & loquendi. Ipse christus ex patre diabolo natos esse pronunciat omnes verbo dei aduersantes. Ipse affirmat eos cōtra se esse, q̄ secū non sint. Ac ne illud quidem facio, vt iam diabolo adiudicandos putem illos exterminatores legis diuinę: sed quale id factum eorum sit, id ex verbo Dei pronuncio: quod recti & praui norma est. Tametsi quid interest opus damnes aliquod an eius authorem? puniūtur enim qui peccauerunt: ornantur & laudibus & pręmijs qui rem pręclare gesserunt. Paulus hominem stupro notatum magno animi impetu cū tota ecclesia non dubitat tradere Sathanę. Cur igitur non liceat vobis, eadem verbi dei authoritate pręditis, eos homines Sathanę tradere, qui verbo Dei aduersentur? Etenim ille idem stuprator quod fecit fragilitate humana fecisse putandus est, Neq; enim interea veritati resistebat: neq; id

faciebat

faciebat vt illam in Remp. vellet legem recepram, stuprum rem esse honestam. At legislatores nostri animo obstinatissimo scietes volentesq; contra Dei, populorum, & naturę ipsius vocem, legem numationis erexerunt. Hanc tuentur & defendunt contra regis sui, contra principum multorum, deniq; contra populorum & fratrum suorum voluntatem. Quis igitur istos dubitet esse diaboli instrumenta, in quibus mirabiliter exercet imperiū suum ille homicida? an igitur isti existimandi sunt in ecclesia Dei? an nō digni sunt, quibus sacris, aqua & igni interdicatur? Et q̄niam me huc superior perduxit oratio, vt qd isti Solones nostri cōmeriti videant, dixerim, puto sententiam quid in ea re facto opus esse, quamq; quasi medicinam huic malo adhibēdam putem, liquidius à me dici oportere. Is em̄ tertius est locus à me in hac oratione pertractandus. Neq; verò id fecero patres, quasi vobis voce mea preire velim: sed vt ne ea pars desyderetur in nostra oratione. Turpe enim esset de morbo dicenti, remedij fecisse mentionem nullam. Illud igitur mihi ordinis vestri esse videtur, vt quisq; in concionibus publicis enormitatem sceleris tāti, quantū possit exaggeret: atq; ad id faciendum adhortetur theologos omnes, qui vel publicè doceāt in tēplis, vel pri

vel priuatim operam dent peccatis hominum audiendis. Haud scio an anni preterierint decem, quòd mihi poena diuina, cuius toties mētionem feci, de literis sacris sit cognita: qui tamen nō omnino rudis eram in biblijs sacris. Quo mihi verisimile fit, plerosq; in hisce literis nunquā versatos, etiamnum huius rei nō satis exactam habere cognitionem. Nam vtcunq; feriant voces illę eorum aures: Tamen non satis fortè in animum demittūtur. Ita fit vt non seriò tangantur cura tantę rei. Res mihi itaq; digna videtur, vt omnes ecclesię, oms scholę personent vocibus istis. Improbetur quàmaximè numatio nostra: turpitudo eius & incōmoda, quę secum trahat ob omnium oculos exponantur. Credite mihi patres hoc remedium non fore inutile morbo numationis depellendo. Est & illud alterū cuius proximè mentionem feci, vt cōtra rebelles & Dei verbo repugnantes gladius ille exeratur: quē Paulus cū ecclesia Corinthiaca in stupratorem illum exerendum putauit. Profecto em̄ exterminatoribus istis tanquā reis, capitis q̄dammodo causa dicenda esset: aut certè iudicium in eos ex formula à Christo expressa cōstituendum: ac nisi resipiscant atq; actiōibus à Deo mandatis vitę emendationem testari,

C ac pro

ac promittere velint, sente͂tia exco͂municatio͂is in eos ferenda: qua illi se non Christi: sed diaboli membra, nisi in viam redeant, esse cognoscant. Non enim exco͂municatio ob tantu͂ facinus in legem Dei commissum, vana quędam & inanis sententia putanda est: sed quę secum & in hac vita trahat pœnam & calamitatem pręsentem: & in futura, nisi qui rei sunt resipiscant, perpetuos ac nunquam finiendos cruciatus. Quemadmodum & Paulus Corinthium illum quem ob stuprum ex cœtu eiecerat, profitetur se Sathanę dedisse vexa͂dum & affligendum: & Stiliconis scribam ab Ambrosio propter falsi crimen exco͂municatum, furore correptum fuisse, ex historia ipsius constat. Et à Christo non obscure significatum est, eos qui sententia huiusmodi ecclesię in terra damnati sint, in cœlo quoq; damnatum iri. Quod si id insolens videatur, vt sacris arceantur isti tyranni, illud tame͂ credo facultatem habere poterit, vt theologi, qui peccatis hominum examinandis priuatim vaca͂t, hoc malum iustissimis propositis causis exaggerent: ad pœnitentiam istos tyrannos inuitent. Quę quidem pœnitentia vera esse, no͂ potest nisi resipiscant: ad fruge͂ sese meliore͂ recipiant; atq; id cora͂ ecclesia, actio͂ibus à deo

mandatis testentur. Quemadmodu͂ Ioannem Baptista͂ ꝑclare concionatu͂ accepimus, regnu͂ Dei ꝓpe esse ijs q̄s vitę prioris pœniteat, q; fructus edant pœnite͂tia dignos. Quod si qui sint, qui peccata confessi huiusmodi resipisce͂tiam defugia͂t, ijs quidem nulla absolutio impertienda, nulla delicti venia danda est. Quomodo enim scelere solueretur, quem non pœniteret facti? quo modo aute͂ eum pœniteret, qui sui similis esse pergeret, nec operibus deo placentibus vitam se suam emendatum ire testari vellet? Ligandi igitur tales sunt vi verborum dei in terra, vt ligentur & in cœlis, arcendi sunt prorsus à sacramento corporis & sanguinis domini, qui se nec sibi ipsis, nec ecclesijs probare possunt. Et id quidem de Solonibus qui numationem tuentur dictum sit.

De homicidijs porrò ipsis, & de eorum varietate, & si quędam in Lascio diximus: Tame͂ hic no͂nulla addemus. Homicidia iusto quodam dolore co͂missa leuius apud ęthnicos puniebantur vt de Oreste accepimus, qui cum vlciscendę necis paternę causa, matrem occidisset, hominum consuetudine exclusus erat: signu͂q; quo ab hominibus homicida cognosceretur publicę ferebat. Is em͂ mos temporu͂ illorum fuisse videtur, exempli causa institu

us vt ne alij ad similia facinora procliues es-
sent, & ipsi homicidę vitā emendarent, ac me
liores esse discerent. Itaq; signum quo scelus
suum quasi publicę confitebantur, tantisper
gerebant, dum tempore luctus exacto, certo
ritu, & quasi publica pœnitentię testificatiōe
cœtui hominum restituerētur. Non dissimile
est quod à Christianis Episcopis vsurpatum
olim legimus. Vt cùm Theodosius senior im
perator Romanus vindicando cędem militis,
iniustam quidem illam, sed tamē seuerius pu
niuisset, ac propterea plures ęquo necari ius-
sisset, ecclesię communione ab Ambrosio ex
clusus erat. Cui quidem cōmunioni nō prius
restitutus est, quam stato tempore in pœni-
tentium numero squallidus signa pœnitentię
publicè edidisset, pronus in terram procubuis
set, omnesq; satisfactionum leges homicidis
pręscriptas implesset. Et quidē Ambrosio iu
bente & pręscribēte, Theodosius magna ani
mi ęquitate executus est. Deus etiam varias
infligit pœnas homicidis, vt regem Dauidem
ita puniuit, vt & regno eijceretur, & sapiētię
ac virtutum gloriam perderet. Casu perpe-
trata homicidia, & quę tuenda vita nostra à
nobis admittantur, aut nulla pœna aut fere
etiam exilio puniri debēt, vt in libris Nume-

rorum

rorum proditum extat, & nos in Lascio fusi-
us demonstrauimus. Cęterum de ipsis homi
ci dis, qui voluntariā cędem perpetrarunt, to-
ties sentētia diuina repetita est. QVI volens
hominem occidisset, eum quoq; occidi neces
se esse. Et, NON accipiendum precium ab
eo, qui reus sit sanguinis, sed eum quoq; mo
ri debere. Sed de homicidijs satis. DE propu
gnatoribus verò Polonicę numatiōis an, ad-
huc dubitamus puniri eos debere: an impuni
tatem habebūt & licentiam sempiternam ad
cędes nefarias homines scelestos armandi: pro
fectò enim author sceleris esse putandus est,
qui cum potestate existens, vel non puniri
vult, vel non pro eo puniri ac ęquum est, pec
cantē. Pręclare illud dicitur, quod nos in La-
scio rationibus adhibitis planum fecimus, cō
sentientes & facientes pari pœna puniendos
esse. Id si admittimus: numationis defensores
simili pœna cum homicidis puniendos esse,
admittamus necesse est: Sin hoc durum esse
videatur, quę iustior pœna in eos erit, atq; ea
quā de libris religionis nostrę exposui: Quod
si ex cœtibus Christianis raptores decimarū,
manuum in presbyteros iniectores, templorū
violatores, eijciuntur, an ferendi sunt isti, qui
numatione defendenda, quasi gladium porri-

sia

gunt homicidis. Iure igitur optimo ab eccle-
sia eijciendi, sacris arcendi, aqua & igne om-
niq; humana consuetudine priuandi sunt.
Hęc mihi medicina patres, morbo de quo a-
gimus adhibenda videtur, non certe aliena
munere vestro, ac vix est (quod ego sciam)
alia, quę ab hominibus ordinis ecclesiastici
confici possit. Neq; verò crederem eam me-
dicinam in ecclesia Dei multum valere posse,
nisi & à Deo ipso propositam, & à prophetis
ac apostolis vsurpatam viderem. Quorsum
enim illa: clama, non cessa; Sicut tuba exalta
vocem tuam; exprobra populo scelera sua:
argue fratrem primum nemine conscio, de-
inde aduocatis testibus, postremo nisi resipu-
erit, dicito ecclesię, & quę deinceps sequũtur,
sunt enim nota omnibus. Ad hęc accedunt
apostolica dicta factáue vt, argue oportune,
importune: Viuidus est sermo Dei, & acuto
omni gladio penetrantior. Exemplum etiam
notum est Pauli, quod in stupratorem edidit
eijciens illum de ecclesia: sed magis horrendũ
& plane tragicum Petri, cùm Ananias & Sa-
phira mentientes spiritui sancto, vi verborũ
illius collapsi expirarunt. Non igitur vulgare
remedium putate patres, quod non de meo
sensu, sed dę literis mysticis recitaui.

Iam nihil necesse esset, vt officij vos admo-
nerem vestri, nisi ordo vester negligentię hac
in causa vulgo notatus esset. Dicam omnino
libere, vt decet hominem veritatis amantem,
atq; hoc in loco, hocq; in consessu decentem.
Vos si ęquis animis audieritis hanc reliquam
orationem, magnum dabitis documentum
vos vt decet homines veritati amicos, liberta-
tem sententię dicendę non aspernari. Profe-
cto pleriq; homines non prorsus stupidi plus
in vobis qui estis in Senatu desyderãt officij
in dicenda sententia de hac causa. Neminem
viuorum nominabo. Et sunt inter vos quo-
rum sententia vituperari non possit. Eorun-
dem tamen constantia & contentio in dicen-
do agendoq; maior iure desyderatur. Sed
erunt qui dę viuis post fata loquentur. De eo
qui nuper è vita migrauit loquar Sebastia-
no Branicio Posnaniensium Episcopo: Ete-
nim ille ab hinc triennium, cùm vnus ex ijs
esset, qui viribus patrię emendandis delecti e-
rant, rogatus de pœna homicidij sententiam,
ita dixit, vt nullam prorsus pœnę diuinę mẽ-
tionem faceret. Erant quidam in eo delecto-
rum numero, qui eius pertenuem, sed tamen
nonnullam, & quasi in transcursu, mentionẽ
fecerunt. Erat etiam nonnemo qui ei prorsus

reclamare visus est. Branicius verò periculis ex numatione redundantibus copiosè enu-
meratis, poenam vsitatam duplicare voluit. Tunc Branici probare te posse hanc senten-
tię dictionem tuam bonis viris existimas? ne-
cesse est enim aliquod horum esse, vt vel lex diuina tibi fuerit ignorata: aut nulla cura af-
fecerit te illius: aut tibi fuerit odiosa: aut moe-
tu aliquo abductus sis ab ea suadenda. Igno-
rantiam pretexere non potes, qui legum diui-
narum & religionis custos fueris & antistes. Odiosam verò quomodo tibi fuisse diceres, nisi te à Deo hominibusque summi sceleris cō-
demnatum velles. Quôd si nulla tibi cura fu-
erit illius suadendę, dolendum est sanè tales eò loci esse, vbi cùm possint, non velint de Deo benemereri. Neque verò minus dolendū est, si timore tacitā reliquisti veritatē diuinā, pro qua nemo bonus, cū opus est vitam pro-
fūdere recusat. Multo melius & Ambrosius Mediolanensis, & Stanislaus Scepanęus Cracouiensis episcopi sanctissimi. Quorum ille in Theodosium imperatorē Romanum, vt proximè dixi, ob plures quàm equum erat homines, iussu ipsius trucidatos ecclesię com-
munione priuandum putauit, nec eundem sine poenitentię publica significatione, eidem

communioni restituit. Iste verò Regem Bo-
leslaum ob tyrannidem non minore seue-
ritate etiam ex communione eiecit. O viros verè heroicos. O pastores vigilātissimos, qui non pro lana, vt aiunt, caprina, sed pro salute ouium suarum certamen cum lupis susci-
pere non formidant. Comparate mihi cum tanta illorum virtute celatum argentum, ve-
stes preciosas, census, satellites, & splendida tecta, quibus se homines nostri temporis ma-
gnificos fieri volunt, an non hęc omnia mi-
randum in modum sordescent? Sed de Am-
brosio multa pręclara monumentis literarū prodita sunt Stanislai exemplum nobis certè est domesticum, dignum sanè quod omnes boni, sed in primis ecclesiarum duces imiten-
tur. Etenim ille ne mortis quidem metu per-
terreri potuit, quo minus in Regem scelero-
sum acerrimam ac fortissimam sententiam ferret. Hunc virum pręponite vobis viri am-
plissimi ad imitandum, si veram & solidam gloriam, apud Deum & homines nunquam intermorituram consequi vultis. Enimuerò vobis multo facilior est ratio rei conficiendę quàm Stanislao. Ille enim Regem habuit si-
bi maxime infestum, amentia pręcipitem, om-
ni diritate ac immanitate teterrimum. Vos

Regem habetis in hac causa studio mirabili-
ter precurrentem, à vero constanter stantem,
atq; omnes suos quasi sublato signo ad veri-
tatem vocantem. Turpe vobis est vinci ab
aliquo in ea re, cirius vos principatũ appetere,
& certo tenere debetis. Erat Stanislao inso-
lentia, ac potius immanitas Regis furẽtis frã-
genda ac continẽda: Idq; vsq; eò persecutus
est, vt ob id tandẽ quasi victima Regis manu
ad aram sacrã mactatus fuerit. Vobis verò
Rex metuendus non est: sed summa potius
obseruantia colendus. Preit ille vobis iampri-
dem voce sua. Hunc vobis ducem non stre-
nuè subsequi turpe fuerit. At verò vos non
subsequi tantùm ac vestigijs Regis insistere,
sed rem ita coagmentare potestis vt tãdem fa-
cilius ad exitũ perducatur. Ostendi enim quã-
tum potui rationes proprias muneris vestri,
quibus facilè contrauenire resistentibus pos-
sitis. Nunquam mihi credite successus habebit
prosperos hoc negotiũ, nisi quasi iunctis um-
bonibus certamẽ contra rebelles susceperitis:
nisi contentionem & perseuerantiam in a-
gendo maximam adhibueritis. Quòd si vos
hac in re hastas (vt aiunt) abieceritis, neq;
vos ad rationes Regis diuinas adiunxeritis,
neq; vestras vestriq; muneris proprias prose-
quuti

quuti fueritis, quę tandem spes religioni ac
Reip. à vobis esse poterit in arduis & pericu-
losis rebus si eam in re periculis uacua deseri-
tis: an vos Stanislaos vnquam futuros spera-
bimus: an tyrannidem in Rep (si quę exta-
ret) à vobis opressum iri putabimus, si pia
principis vestri studia, propter quorũdam in-
ueteratam potentiam vel prorsus non iuueri-
tis, vel non pro eo ac decet iuueritis. Sed spe-
ramus de vobis meliora. Agite igitur patres
amplissimi, Patrię à vobis omnia pręclara ex-
pectãti succurrite. Videtis in vos solos homi
num oculos esse conuersos. Illi à vobis petunt
vt oraculo diuino in hac Rep. possit esse lo-
cus, qui estis dei oraculorum custodes & in-
terpretes. Quo enim miseri se vertant: an ad
Regem suum: & ille quidem diligẽtissimam
operam multos annos adhibet legi diuinę san-
ciendę, dignam quidem principe Christiano:
sed nescio cur tot sanctę eius hortationes ne-
glectui habeantur: an ad alios viros pręstã-
tes qui in eadem sunt sentẽtia cum suo Rege:
at eorũ quoq; authoritas nõ pluris est autho-
ritate Regis. Ad vos igitur Rex, ad vos prin
cipũ multi, ad uos pleriq; eqitum, ad vos om-
nes boni se conuertunt, vos intuentur, vestrã
opem desiderant. A vobis postulant vt qui
sacris

sacris preceptis, sacram Dei legem in Remp. recipi curetis, vobis commendant existimationem huius patrię, vt, quę apud omnes nationes male ad hunc diem audierit propter idolatricam numationem, recreetur aliquando, lege Dei recepta, fama meliore. Respicite pericula, quę cum numatione coniuncta sunt, & cędes innumeras per summā licentiam factas. Vulgares sunt istę, quę veluti animi causā fiunt, vel in itinere, vel in symposijs. Illę rariores olim erant, sed iam increbuerunt, cū quidam humanitate omni exuti, in sexum muliebrem seuire, pietatem lędere, germanitatem violare, sanguine fraterno manus suas madefacere audent. Non iam frater à fratre tutus, non vxor à viro, non vir ab vxore. Trucidantur passim & prophani & sacerdotes: Templa & cœmiteria violantur: arę sanguine conspergūtur: Iura omnia & diuina & humana scelerate peruertuntur. Quid, an illud non nouum? vim aliquibus vestrum qui cū potestate estis gladiatores isti denunciant: Ignem, crudelia omnia, ac cędē ipsam minantur: profitentur id literis, ferro cruore tincto, ligno semiustulato. Quamobrem? Quia eos putastis ob cędes sacerdotum ex templis edicto legitimo ejciendos. Isti igitur

si pœna

si pœna diuina fuissent puniti, an essent metuendi? Hęc cùm vos & quemque bonum plurimum debent commouere, tum in primis curandum est ne hęc macula numationis, ne dedecus, ne scelus turpissimum, quod hanc Remp. ad hanc quasi senectam suam prosecutum est, idem ad extremum eius diem & quasi ad sepulturam ipsam cōcomitetur. Etenim tempus mutationis rerum prope instare animi hominum non prorsus stupidorum, nescio quo pacto presentire videntur. Animaduertunt mundum quotidie magis quasi senescere, hominū malitiā crescere: Signa diuinitus olim p̄clara multa cōcurrere, vel maximi belli, vel rerū inclinationis prenuntiā. Vt igitur macula illa numationis, Reip. nostrę inusta aliquando tandem eluatur, profectò ratio officij ac potius pietatis, quam patrię debemus, nos omnes hortari debet. Cuius rei procurandę in re fere desperata & ab omnibus deserta vobis in primis facultatem ab ipso Deo reseruatam putate. Quamobrem per Deum immortalem cogitate hęc vobiscum patres: in rem prędaram tota mente, totoq; animi impetu incumbite. Date gloriam Deo immortali: numationem ex nostris finibus extrudite: Reip. Christianę legem suā reddite

Conspirate

Conspiratē cum Rege: cõsentite cum bonis: hostes legis diuinę deserite: rebellibus resistite improbos cohercete; indomitos effrenatosq; & ad mentis sanitatē redire nolētes, ab ecclesia exterminate. Ne si occasionem pretermiseritis rei gerendę. Veniat tempus, quo cum velitis esse in officio non possitis.

Dixi.